ANY VII Sabadell 23 de Juliol de 1893. NÚM. 314

LO CATALANISTA

setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Las Valls, 23.-Telèfono, 169.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. . . . . 2 rals al mes.
Fora. . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

LO JOVE

D. JOSEPH M.ª SALAVERT Y BRUJAS

Morí en la ciutat de Barcelona lo dia 10 del corrent,

á la edat de 21 anys, havent rebut los Sants Sagraments.

Q. E. P. D.

Sos desconsolats pares, germans, germanas, oncles, tias, cosins, cosinas y demés parents y la rahó social H. Roger y C.ª, de Barcelona, al participarvos tan sensible pérdua vos suplican pregueu á Deu per la seva ánima y assistiu al ofici y missas que en son sufragi se celebrarán en la Iglesia de Sant Feliu lo dilluns prop-vinent, dia 24, á las 10 del matí.

Sabadell 23 de Juliol de 1893.

REGIONALISME

IV

SENYOR DON JOAN MAÑÉ Y FLAQUER

Molt senyor meu y respectable amich: ¡quant li cavejo en aquest moment lo dáctil y al mateix temps incisiu estil que 'l proclama escriptor de primera forsa! Voldría cambiar ma ploma tan indómita, tan... *catalana*, per la seva de mestre, pera dirli, de subtil manera, que la honra que 'm dona lo fet de que hagi vosté parat atenció en las cartas que he tingut l' atreviment de dirigirli, queda amargada per inesperats disgustos: pel disgust, en primer lloch, de pensar que he pogut mortificarlo; pel que 'm causa la injusticia que voste 'm fa al graduar lo afecte personal que li professo per lo concepte que 'm mereix com á publicista, y per lo d' haver tingut esment de que, tal volta, al expressar aquest concepte, he fet lo que prohibeixen las lleys del decoro ó, com nosaltres dihém, de la bona criansa.

A la veritat, al veure que vosté en los articles que han donat ocasió á mas cartas, ab símils com lo del juramént d' Anibal, *fet per sers privilegiats que mentres visquen se mantenen en la ditxosa edat en que aquell va prestarlo*, ab referencias com las del ram de cassia que senyala la tomba de Iram y ab altras festas, más ó menos falagueras, suposava que 'ls que forman la agrupació que ab entussiasme s' aplega sota la bandera del Regionalisme son dels que deixá lo rey Herodes, vaig creure que podía jo, també, fixar la situació en que vosté 's troba de la nova idea, y he quedat sorprés desagradablement, ara, quan m' ha fet adonar de que, obrant aixís, podía haver faltat á lo que exigeix lo decoro, ó, millor dit, podíam haverhi faltat tots dos, ja que las apreciacions tan personals son si 's fan *nominatim* com si 's fan *inter cæteros*, essent moltas vegadas las últimas más agres.

Y ¿sab perque vaig ofegar en lo pit l' ay que m' arrencaren sas fibladas? Senzillament perque en las cuestions de carácter públich ma insignificant persona m' hi fa tanta nosa que procuro deixarla sempre de banda.

M' ha sorprés, además, y desagradablement també, que s' hagi referit á las duas cartas mevas primeras, com si fosin las duas únicas, fent cas omís de ma tercera. Tant m' ha sorprés la omissió, que vull creure que no havía tingut ocasió encara de llegirla, per más que feya ja dos dias que s' havia publicat quan publicá vosté la seva. Si la hagués llegida, ben segur no hauría dit que ma segona l' havia convensut de que *no 's tractava de fixar principis, desraneixer*

duptes, ni aclarar conceptes, sino d' administrarli una correcció fraterna: te vosté lealtat sobrera pera que pugui ni tan sols sospitarse que volgués amagar á sos habituals lectors la existencia d' una altra carta en la que, entrant de plé en la cuestió, comensava á examinar las bases de la organisació regional, es dir, d' aquellas bases que, per contes d' ésser combatudas, habia sigut per vosté maltractadas.

Aixó seguiré fent ara, dedicant lo present al Dret y á la Administració de justicia.

De la mateixa manera que te llengua, te Catalunya Dret propi.

Aquest fet, que per espay de més d' un sigle ha passat com inadvertit entre nosaltres, es avuy de tothom regonegut. Avuy, á excepció de cuatre gacetillers de Madrid, d' aquells que lo mateix serveixen pera Directors d' instrucció pública que pera Directors d' Establiments penals ó de cualsevol altra cosa, y que si contan ab lo títol d' advocat—es fácil d' adquirir y casi tots lo tenen—fins poden convertirse en Ministres de Gracia y Justicia, tothom sab que Catalunya te una Llegislació complerta y perfectament determinada, una llegislació que; comensant en los Usatjes, aquell Códich en que ab admirable tino práctich armonisaren nostres antepassats los antitétichs interessos que tan perturbats quedáren per las *fazañas y alvedrios* de Castella, y que, combinantse más tart ab lo Dret Romá y atenent sempre las necessitats, s' ha adaptat fins ara al modo d' esser de la terra.

Regonegut aquest fet, queda virtualment establert (y avuy ha pres ja la idea carta de naturalesa) que no pot arrencarse de Catalunya sa llegislació sense cometre un acte de despotisme, que ni llegitiman ni may han pogut llegitimar las rítmicas sentencias de la constitució de Cádiz, copiadas en moltas de las Constitucions posteriors y bonas tan sols pera regalar las orellas.

Inútil, donchs, es dir que base del Regionalisme es que aquesta llegislació ha de conservarse; y 'm consta que vosté hi está conforme.

Pero 'l Dret no pot permaneixer estacionari; per lo mateix que ha de servir pera satisfer las necesitats del poble, ha de seguirlo en sas transformacions y cambis, desterrant institucions caducas, reformantne d' existents y regulantne de novas; y 'l regionalisme, que no te avuy perque recatarse de lo que vol y d' ahont va, y que, lluny d' ésser com vosté suposa una aspiració platónica cap al temps passat, atén las necessitats del present ab la vista fixa al esdevenidor, exigeix en absolut que tot aixó 's fassi per catalans y á Catalunya.

¿Li sembla aceptable la proposició? Com en los arpegis de sos ar-

ticles, sense entretenirse en cap motiu determinat, sols ha puntejat fins ara y á manera de preludi las cordas de la llengua, no puch afirmarho á ciencia certa, més m' apar que també ha d' ésser una de las que considera exageradas. Es de las que somouhen fins á sos fonaments l' actual régimen, y tant los que per conveniencia ó compromisos d' escola 'l sostenen, com los que odiantlo 'ls esglaya la idea de lo que succehirá al enderrocarse, sense tenir paraula pera combatre 'ls principis en que 's funda, refusan la proposició que no es més que la consecuencia.

Si; tots ells, ó, millor dit, tots vostés conceptúan utópica y fruyt de ridícula intransigencia la afirmació de que á Catalunya y per catalans hagi d' estatuhirse las lleys que á Catalunya y entre catalans han d' observarse, y, no obstant, tots rebrian á burla que 's parlés de que 's fessin á Fransa, per exemple, y confiantlas á mans francesas, las lleys que han de regir á Castella.

Fins en hipótessis se reputaría absurdo respecte de Castella ó de qualsevol altre poble un estat jurídich que en sos efectes no es més ni menos que lo estat jurídich en que Catalunya 's troba, perqué, al cap de vall, la actual composició política d' Espanya podrá donar lloch á que baix lo punt de vista de la legalitat se tingui per natural respecte de Catalunya lo que plantejat en altra forma apar una quimera respecte de Castella; pero es lo cert que, en lo terreno dels fets y de la práctica, que es ahont los resultats se tocan, la mateixa competencia tenen los que desde Madrid están adulterant la llegislació catalana, que tindría una comissió de jurisconsults francesos pera reformar á Fransa la de Castella.

La llegislació, lo Dret no es un conjunt de Lleys ben ó mal ordenadas en un Códich, sino una relació d' existencia que naix, creix, viu y mort en la conciencia del poble. Lo llegislador no 'l crea, sino que 'l recull, defineix y determina; y aixó no pot ferho ab coneixement de causa sino experimenta també ell las necessitats que venen á ésser l' estímul de sa generació y no pren part en la mateixa, confós ab lo poble y ab aquest compenetrantse. De manera que, baix lo punt de vista de la obra del llegislador, res vol dir que las diferentas Nacionalitats de la Península formin avuy un sol Estat: á pesar d' aixó y sense que la unitat política 'n valgui menos, aquestas Nacionalitats tenen tradicions, costums y aspiracions diferentas, y, mentres tals diferencias no s' esborrin, cada una d' ellas ha de tenir Dret propi, y dins de cada una y al impuls d' elements naturals ha de móures la acció llegislativa que 'l transformi, renovi y modifiqui.

Unificar aquestas llegislacions, com avans se pretenía, hauría sigut un sacrifici inútil. Conservarho, confiant sa existencia y regene-

ració á mans extranyas, que, per més que sian espanyolas, extranyas son baix lo punt de vista del sentiment jurídich las de fora de Catalunya, es voler que morin per anemia, y la perturbació trascendental que això porta en la vida d' un poble no hi ha cap rahó que la justifiqui.

Dich mal, una n' hi ha. També s' alsa aquí l' espectre vivent del parlamentarisme: ell es l' únich que pot sostenir una situació llegislativa tan perjudicial y depressiva, y sols á sa maléfica sombra poden defensarse, sino ab justicia, ab una argumentació aparentment sistemática, 'ls trastorns que dins de la familia y en ordre á la propietat aquella situació ocasiona.

Per això 'l Regionalisme, ab ferma veu y fins contemplant ab fruició lo convulsiu sotrach que aquesta proposició causa al régimen parlamentari, diu que á Catalunya y per catalans ha de formarse nostra llegislació, com diu, també, que per catalans y á Catalunya ha d' ésser aplicada, sentint jo molt que las desmesuradas proporcions que ha pres aquesta carta no 'm permetin entretenirme un xich en las consideracions similars á las exposadas que exigeixen, aixís mateix, que sian de la terra y no de llochs forasters los Jutjes y Magistrats que forman los Tribunals de Justicia.

També es impossible, per recta que sia la intenció y per gran que sia la capacitat jurídica, que obtingui bona aplicació la lley sino la coneixen en sa vida práctica 'ls que han d' aplicarla. Las institucions de que 'l Dret se compon existeixen, com he tingut ja ocasió de dir, en la conciencia del poble y forman part integrant de sa propia vida, y no n' hi ha prou ni ab l' aprenentatje de las escolas ni ab lo dels Tribunals, perque 'l primer nos dona coneixement de la lley que ditas institucions regula y 'l segon nos dona idea dels conflictes que l' interés privat hi provoca; y allí ahont s' han de sorpendre pera arribar á possehirlas es en lo pacífich moviment que tenen dins del curs ordenat de la vida del mateix poble.

Per aquesta rahó, que queda no més que apuntada, molt gran en consecuencias, estableix lo Regionalisme com á base de sa doctrina que han de ser catalans los jutjes que apliquin lo Dret y que han de veures á Catalunya en última instancia las causas y plets que en sa aplicació 's promoguin.

Temo que sia aquesta altra de las exageracions que 'ns ha valgut de part de vosté tan forsa reprimenda. ¿Ho podré saber de manera auténtica? ¿He errat en mos judicis al dir que de sa llealtat no pot sospitarse que hagi volgut que pensessin sos lectors que hi ha diatribas y no rahons en mas cartas, y será la seva, que de tots modos li agraheixo, una senzilla retirada?

Soch de vosté at. a. y s. q. s. m. b.

JOAN J. PERMANYER.

SOBRE LA REGLAMENTACIÓ DEL TRAVALL

I

En lo pays nostre, ahont com es ben sapigut encara no abundan massa 'ls aficionats á aprofitar lo temps en exercicis intelectuals dedicats á travalls d' estadística, aptes pera facilitar al públich estudiós lo coneixement precís y sustancial del estat verdader de cada un dels factors de la importantíssima producció fabril catalana, devíam estimar, y realment estimárem com á molt grat y mes valiós present, lo rebut ab l' interessant y ben escrit llibret: *El trabajo de las mujeres y de los niños — Estudio sobre sus condiciones actuales*, obra del conegut industrial é infatigable economista D. J. Sallarés y Plá. Tant grant com lo goig que sentirem al rébrel, fou lo desitj de fullejarlo pera destilarne la essencia de son contingut.

Coneixedors y admiradors del autor, no podíam suposar que ab sos especials coneixements, sos anys y sa experiencia, s' hagués prés lo treball sempre pesat de escriure llarch y bé sobre un tema tan delicat y trascendental com ho es lo referent al treball de las donas y 'ls noys en los establiments industrials, per lo sol gust d' escriurer. Per aixó al assoborir lo contingut de son llibret, casi sense adonarnosen anarem al grá: buscarem lo fondo, de preferencia á la forma; nos dirigirem abans al esperit que al cos, cercarem la finalitat de la obra per dessobre la bellesa dels conceptes; en una paraula, donarem major importancia á la intenció del autor que á la mellor ó pitjor manera com aquesta estava manifestada.

Intenció que no es difícil d' endevinar en lo curs de la obra del seyor Sallarés. En varias planas d' aquesta s' hi veu aquella valenta y espurnejant, pero mes qu' en lloch se troba ben determinada en lo punt ahont se proposa la reforma ó esmena d' alguns dels articles del progecte de lley confeccionat per los senyors representants del gobern central. Allí, en lo sol fet —principal al nostre modo de veurer y entendrer en aquestas cosas—de tranzigir ab l' articulat de dit progecte, per mes que sia mitjansant la reforma d' alguns de sos articles mes importants, s'hi veu clar tot un temperament dúctil, feble, faltat de la suficient energia pera oposarse á la corrent contraria c eyentla sempre irressistible, acostumat á resoldre las questions más sérias, tot fent protestas de volguer regular calmosa y pacíficament sos efectes á gust de tothóm, peró, aixó si, deixantse arrastrar casi sempre per la forsa de las circunstancias valdament resulti fatal als interessos del pays. Tal es l' efecte que 'ns ha produhit en conjunt l' actitut del senyor Sallarés devant lo progecte de lley que analisa,

funest sense cap dupte á Espanya, en sa actual tristíssima situació, é inaceptable per tots los elements productors de dalt y de baix. Y cregui 'l senyor Sallarés que sa benevolencia envers ell nos ha estranyat tant, que, á no coneixer perfectament sas bellíssimas qualitats personals y regoneguda bona fé, l' haurían cregut posseht d' aquella extranya influencia que sugestiona 'ls cervells dels homes mes inteligents quan, vinga ó nó á tom, volen imposarse 'l paper d' *elements d' ordre*; nos referim á aqueix vernís CONSERVADOR AL ISTIL DEL DIA conforme ab lo qual se creuhen alguns obligats sempre á defensar, ó tranzigir, ó, quan menos, *aceptar ab resignació* las imposicions de dalt mentres no interrompin gens ni mica lo plácit curs de llurs negocis del moment, mentres se 'ls asseguri la conservació de la tranquilitat del dia en que viuhen, sense ni reparar en dificultar los negocis y en exposar en graves perturbacions la tranquilitat del pervindrer, tot ofegant llurs conviccions, desohint llurs conciencias, destrempant llurs carácters y enllorant la dignitat de la class social, á que pertenéixen. Nó, no creyém al senyor Sallarés empestat d' aquest *virus* que tants perjudicis ha causat á Cataluny y li 'n segueix ocasionant; d'aquest mal que te son foco en societats y periódichs ben característichs; pero 'l cert es que per aquesta vegada incons cientment, casi s' ha posat á son alcans.

En efecte: després d' haver demostrat lo senyor Sallarés en tot lo comensament de la interessant obreta que coneix á fondo quinas son las verdaderas necessitats de la industria y sos obrers y de que está además tan convensut com nosáltres mateixos de que no es pas en la millora de las condicions materials de son travall, ahont lo trevallador fabril dels nostres temps pot trobarhi lo benestar de la familia y 'l repós del esperit que avuy li manca, no 's compren que sigui ell qui transigeixi ab una reglamentació que no resulta en lo nostre pays y sas condicions actuals ni *oportuna*, ni *necesaria*, ni *justa*, ni *patriótica*.

*
* *

No resulta *oportuna*, perque un pays pobre y atrassat, á semblansa de una familia sens recursos y endeutada, no pot sortir de sa difícil y penosa situació sense avans afanyarse á travallar doblement pera saldar los atrassos dels temps passats y guanyarse una posició sólida é independent que sian ferma garantía de llibertat y benestar en lo temps á venir. Mentres aixó no s' hagi lograt, mentres aqueixa garantía faiti al pays, ó á la familia, es un xich prematur y fora del cas entretenirse en reglamentar, aixó es, en limitar, en redubir d' una manera ó altra de las varias conegudas, tant la duració diaria

del travall de llurs individuos, com la edat en que poden comensar á dedicar'hi llurs aptituts y energías. Poch costa d' entendrer aixó que diham si 's te present que 'ls pobles que 'ns van al devant servintnos de guias en lo camí del progrés, no paran pera res;—son pobles vigorosos y resolts que may deixan de caminar, no acaban may de avansar.

Concretantnos á seguir llurs passos, tot lo més guardarém sempre las mateixas distancias que actualment 'ns separan d' ells; pero jamay los conseguirém; no lograrém per temps que passi posarnos á llur nivell moral ni material. Pera arribar á aqueixos nivells es menester empendre y sostenir un pas mes llarch y més seguit que 'l pas qu'ells portan, equivalent á dir que havém de trevallar major temps, millor y sempre mes económicament de lo que ells travallan, si es que de veras los volem igualar. Un medi positiu y senzill al inmediat alcans del pays productor pera travallar económicament es emplear en lo travall industrial las aptituts de menos preu y las forsas de valor mes petit, que son justament aquellas qual ús se tracta de dificultar y restringir ab l' articulat de la progectada llei de reglamentació. ¿No li sembla al senyor Sallarés que en las actuals condicions que be podriam dirne de pujada de la industria y rehabilitació del crédit nacionals, obra de molts anys y potser de varias generacions, are mes que may que tots los elements productors grans y xichs, contribuheixin en la mida de llurs forsas á la reconstitució económica y política del Estat espanyol, es altament inoportú associarse poch ó molt ni tranzigir sisquera ab lo desatentat pensament d' inhabilitar á una part considerable d' eixos elements, convertintlos de valiosos auxiliars que deurían ésser, en feixugas cargas que gravitarían sobre la ja de sobras castigada producció industrial de la nostra terra?

FERRÁN ALSINA.

LAS CONFERENCIAS DEL «CENTRE CATALÁ»

Segons estava anunciat, lo passat dissapte dia 15 del corrent, tingué lloch la inauguració de la serie de conferencias que 'l patriótich Centre Catalá ha acordat verificar sens perdre temps, á fi de popularisar los acorts presos en la darrera Assamblea Catalanista. Estava encarregat de la primera conferencia, preludi de las demés, é historia mes que tot de las assambleas celebradas fins are, nostre amich y company don Modest Durán y Folguera per qual motiu no 'n farém mes que un senzill extracte sens comentaris de cap mena.

Comensá sa conferencia lo senyor Durán, dolguentse d' haver de ser ell y no altre de reconegudas facultats y competencia, qui donguós comenas á la important serie de conferencias acordadas per l' Centre Catalá, mes, obedient á las instruccions del Consell General, entraria en materia, confiant en la benevolencia del auditori.

Recordá tot seguit l' efecte que á Catalunya en general produhí l' Assamblea de Manresa; quan los politichs centralistas nos presentavan al poble com à una colla de somniadors y de poetas, quan la major part dels fills d' aquesta terra, esmaperduts y desenganyats, de tantas ilusions de la política madrilenya que com foch follet havía enardit un temps al poble per llensarlo mes tart al retraiment y al indiferentisme, cansat de ta. ta comedia miserable y ridícula, quan los bons catalans giravan per tots indrets la mirada cercant quelcom que signifiqués lo despertar d' un poble, fastiguejat d'estar junyit al jou despótich d'uns quants senyors de Madrid, quan los periódichs de *más circulación* d' Espanya acordaren la conspiració del silenci, per ofegar la veu del regionalisme, vingué l' Assamblea de la Unió Catalanista de Manresa, donant forma práctica y concreta á las aspiracions ingénitas del poble catalá. L' èxit d' aquella Assamblea, digué 'l senyor Durán, bé prou lo recordem encara y ben demostrat quedà ab l' esverament dels politichs catalans en aquella fetxa, que no sapigueren de moment si aixecar lo crit al cel ó donar la callada per resposta segons fos lo parer de las entitats que regentan lo criteri dels polítiqueros de provincias.

Y aquella conspiració del silenci de la prempsa madrilenya 's desfé per un moment, *indignats* devant de la magnitut de l' ultratge infert à la *Unidad nacional que tanta sangre*, etc., etc., deixant sortir de sa ploma tota classe d' improperis, excelent recurs à falta d' arguments ab que combatrer, en lo qual foren seguits inmediatament per los demés periódichs central stas, fins alguns de Catalunya, que densá de Judas la rassa dels traydors s' ha anat extenent per sobre la terra. Afortunadament, com deya nostre amich, lo poble catalá, 'l poble que paga y treballa y ab la suhor del seu front se guanya honrosament lo pa de la familia, vegé ab bons ulls la reivindicació que enclouhen las bases aprobadas en la Assamblea de Manresa, per lo que tenen de justas y de patrióticas y alentat l' element catalanista per tan valiosa ajuda ab la qual ja va contar quan la célebre campanya del Códich Civil, poguè rebatrer victoriosament los atachs desesperats dels politichs unitaris, que ab arguments fluixos com la conciencia dels pobres infelissos que s' atrevian á sustentarlos volian no mes fer contents als *ilustres jefes* que están dispostos á pagar ab plats de llentias als fills bórts que 's venguin la herencia de sos pares.

Mes no n' hi havía prou ab lo triomf evident de nostre programa, ni era únicament lo desitj nostre la presentació al poble catalá del conjunt de reivindicacions necessarias pera que Catalunya visqui la vida á que te dret per sa brillant historia passada y per son present travallador, independent, y noble ab que contribuhieix al engrandiment d'Espanya. No n'hi havia prou ab dir als catalans lo que voliam, era necessari acordar com s' havia de fer pera conseguirho y per aixó es feu imprescindible l' Assamblea de Reus, últimament celebrada.

Gran número de delegats de la major part de las comarcas catalanas acudiren à l' Assamblea, discutint y aprobant en lo curt d' espay de dos dias las bases presentadas per la Ponencia que constituheixen un programa d' acció complert, pauta y guia d' avuy en avant de tot es catalanisme. Y en tant curt espay de temps n' hi hagué prou pera que un centenar d' homes, práctichs é interessats de debó en l' assumpto de que 's tractava discutissin y aprobssien un bon nombre d' assumptos á qual mes importants encaminats tots ells al logro de nostras aspiracions y perillosos, per lo mateix que venen á ser los medis de que 'ns hem de valdrer, d' establir divisions y dissidencias contrarias sempre al fi à que tots aspiravan.

¡Quina diferencia, exclamava lo conferenciant, entre las sessions de la Assamblea Catalanista y las que tabalejan mes que celebran los politichs unitaris en las Corts del Regne! Allí en l' espay de sis mesos, no hi ha temps sisquera pera confeccionar uns pressupostos que sian dignes de tal nom, haventse de valer d' autorisacions de tota mena, negant ells mateixos los drets del Parlament, per destorbarlos la feyna serena y reposada dels representants del pays, los escándols diaris, las discussions políticas, insults, frasses groixudas, desafios y demés monadas ab que s' entretenen

quan no hi han corridas de toros. Fins que la calor, ja que no'l pays, los treu de la Cambra ahont en mala hora entraren sens deixar altre rastre de son pas en lo temple de las lleys, que 'l mes significatiu despreci per la cosa pública á que ja 'ns tenen tan anostumats los que no miran altra cosa que sos negocis particulars y sas propias conveniencias.

Seguidament, en rá lo senyor Durán, á veurer l' éxit que tingué la Assamblea de Reus y l' efecte que feu als enemichs del Regionalisme.

Y aquí 'ns trobém altra vegada digué, ab la secorreguda conspiració del silenci, tan practica la per los periódichs que 's titulan d' informació y que tantas columnas emplean diariament, detallant l' *espectáculo nacional* y 'ls crims del dia.

Aixís com l' Assamblea de Manresa, per la inesperada y per la revelació que fou de la forsa catalanista, no 'ls donguè temps per deturar sas primeras impressions, que eixiren desbordadas en improperis, proba evident del efecte causat, l' Assamblea de Reus mes important per la acció decissiva que ha de tenir en la vida pública, ha pas at casi desapercebuda per los directors de la opinió espanyola, que atenint per la contribució á sa popularitat, han optat per lo sistema de no ferne cas, creguts los ignorants que aixis ningú hauria comment y tot passaria en mitj de sepulcral silenci.

Llevat d' uns quants, per cert ben contraris nostres que han tingut de reconeixer lo terreno ferm en que 'l Catalanisme ha entrat, gracias á la Assamblea de Reus, justificant ells mateixos los acorts presos, com naturals, llógichs y de la mes estricta justicia, los demés periodistas á la madrilenya com se podrian anomenar, s' han clos la boca, han signat silenci y passant de puntetas, s' han cregut haver posat una pica en Flandes.

¡Infelissos! com si no mes fossin ells los indicats pera fer públichs los actes importants y de trascendencia política y social que efectuan los pobles. Justament aquesta vegada que tan quiet volian portarho ha arribat lo sorolli fins á París y Lóndres, quals periódichs mes importants 'n' han donat extens compte, fentse consideracions particulars y excitant al gobern d' Espanya, pera que atengui los clams de las regions que ja no poden aguantar mes temps una política corrompuda y una administració mes corrompuda encara que la política.

Y á mes d' aixó que no cal dir que fa mes falta que tot quant pugan dir los periódichs torerbs madrilenys, veyém que las regions del Nort d' Espanya s' aprestan també á la lluyta, seguint las petjadas de la nostra patria, y organisan sos estols aixecant ben enlayre sas nobilissimas banderas, proba eloquent é innegable de que nostres ideals troban resso no tan sols dintre Catalunya hont cada dia es mes gran y mes potent l' apostolat regionalista, sino que traspassant l' Ebro y remontantse cap al Cantábrich y la costa galaica, sona dolsament per aquellas indomables encontradas lo crit de *Desperta* dels catalans, d' aquestos catalans que ab tot y ser motejats de separatistas, pera acumular sobre seu tot lo despreci del resto d' Espanya, saben demostrar la verdadera germanó entre las regions espanyolas, creant entre totas ellas llassos de fraternal afecte y noble y generosa simpatia, molt mes duradera y ellels que las cadenas barroeras y egoistas ab que pretenen los unitaris agarrotar á totas las Regions que componen l' avuy decaygut y miserable Estat espanyol.

A continuació lo senyor Durán donguè lectura dels acorts presos per l' Assamblea de Reus, explicant y defensant llargament per ser objecte cada un de novas conferencias, los referents á la *Llengua, Instrucció, Imprempta, Dret, Obras públicas, Tributació y Quintas*, fentho especialment dels acorts presos respecte á *Eleccions municipals Provincials y Llegislativas, Meetings, Premsa y Relacions Inter-regionals* per ser aquestos de mes trascendencia y estar destinats á la aplicació total de las Bases aprobadas á Manresa.

Posá de manifest la imperiosa necessitat de mantindrer intelligencias y estretas Relacions inter-regionals, ab las nacionalitats espanyolas que com la nostra treballan y sospiran pera la reivindica-

ció de sa autonomía, donchs per molt que pugui y s' uneixi una Regió en la defensa de sas llibertats, poch podría fer en lo terreno de la pràctica, sens la ajuda decidida d' altres Regions que com ella pensan y com ella aspiran á conseguirlas. Recordà l' actitut dels gallegos al apropiarse lo programa de Manresa y la vinguda del fogós regionalista y catalanitsch senyor Brañas, que acabà de nuar las relacions comensadas entre 'ls dos pobles y la valenta actitut dels navarros en defensa de sa avuy amenassada autonomía administrativa, ab motiu del' cual s' han establert corrents de noble y généreosa simpatía entre catalans y navarros y feu públich lo viatge que empendrá dintre pócs dias lo President de la *Lliga de Catalunya* don Ferrán Albiñana cap á Navarra, Basconia y Galicia al objecte de maimos mes en las nostras aspiracions y preparar la reunió inter-Regional de ditas nacionalitats pera conseguir per medi d' una aliansa y esforsos comú l' implántament del Regionalisme.

Abogá calurosament, lo conferenciant, en favor d' aquesta idea y acabá sa peroració recordant las eloquents paraulas de nostre amich senyor Branyas, referent á la estreta unió de las Regions espanyolas á fi de que tot refentse y ajudantse mútuament, avancessin cada vegada mès cap al Centre d' Espanya pera donar al corrumput Parlamentarisme y Unitarisme l' abrassada de mort y d' exterminí y alcsessin sobre sas ruinas la explendent y sacrosanta bandera de las llibertats regionals.

Blancaflor ó la tornada del marit

Al mirador del castell
Blancaflor está asseguda,
ab una pínteta d' or
sos cabells pentina y núa
Gira 'ls uys devés el cel,
no veu estrella nenguna;
los gira devés la mar,
ja veu traspuntar la lluna;
jes vetes veu arriar
d' una nau que a' es venguda;
mira devés al camí
y veu molta gent que hi puja,
veu venir un cavaller
que va á cavall d' una mula,
sella y brida ne son d' or,
y també las ferradures;
un gran acompanyament
de senyors darrera duya
De tan alluny que la veu,
lo cavaller la saluda.
—Cavalier, bon cavaller,
si veniu de part de França,
¿havéu vist al meu senyor
á qui Deu guart de desgracia?
—Jo 'l som vist y conegut
y ab ell tench forta amistança,
som dinat ans de venir
molts de dies á sa taula.
Ara ja deu ser casat,
que 'l rey li dona una infanta.
—Ben haja ell qui la manten,
mal haja qui lay ha dada.
Set anys ha que jo l' esper
com á dona ben casada,
set altres l' esperaré
com una viudeta honrada;
sino vé dins aquest temps.
seré monja velnegrada,
me tancaré en el convent,
el convent de Santa Clara.
—Senyora, si fos de vos
no voldría estar tancada;
vostre marit pot venir
l' estona mes impensada.
¿Que faríau, dama, vos,
si davant lo vesseu ara?
—Faría 'ls rosers florir
y les poncelles badarse.
—Senyora, idó ja podéu,
que davant lo teníu ara.
Se daren tan fort abraç
que d' alegría ploravan.
Se gira deçá y dallá,
els rosers apocellavan.

MARIÁN AGUILÓ Y FUSTER.

(1) Del *Romancer popular de la terra catalana*.

NOVAS

Nostre il-lustrat amich lo Director de la fábrica Güell, de Santa Coloma de Cervelló, don Ferrán Alsina, nos ha remés las seuas impressions sobre l' últim llibret del nostre digne compatrici don Joan Sallarés, condensadas en la série d' articles que comensém á publicar en lloch preferent d' aquest número.

Acompanyantla nos ha remés la carta següent que reproduhim com á descárrech per haver trigat mes de lo que haurìam volgut á ocuparnos del notable llibret del senyor Sallarés.

Diu lo senyor Alsina:

«Sr. D. Antoni de P. Capmany.—Sabadell.

Amich Capmany: Han passat ya molts dias de desde 'l que vareig rebrer la vostra noteta demanantme ab galantería superior, á la que deu estilarse entre amichs y bons companys, vós escribís mas impresions sobre 'l llibre *El trabajo de las mujeres y de los niños.—Estudio sobre sus condiciones actuales.....* donat al públich per lo conegut industrial y respectable amich nostre D. Joan Sallarés.

»Pero com no es tot hú voler que poder, per més que m' esperonava 'l desitj de complaureus aviat, feynas sense espera m'han estat privant fins fa pochs dias de coordinar las notas y observacions que seguidament vos envío condensadas en uns quants articlets que m' agradería poguesseu aprofitar.

»Com fins aquí, espero disposén en avant, tant vos com los demés bons companys y amichs de eixa ciutat del vostre affm. y S. S.

FERRÁN ALSINA.»

Ara sols nos resta demanarli dispensa á tan estimat company per la sa extrema amabilitat acceptant un encárrech que compreném devía serli gravós, atesas sas numerosas ocupacions personals y l' activitat incomparable que ha desplegat desde la Presidencia de la *Lliga de Catalunya*.

Y donarli las més expressivas gracias per sos sustanciosos articles que estém segurs llegirán ab fruició tots nostres suscriptors.

En una reunió celebrada á Madrit per diputats navarros ab assistencia de don Arthur Campión acordaren oposarse per tots los medis á la aprobació del article del Presupost relatiu á Navarra.

A mort á Bilbao don Eussebi Garcia, acaudalat comerciant, funndador y propietari del acreditat periódich *El Porvenir Vascongado*.

Sigali la terra lleu.

Lo dimecres passat dia 19 del corrent mes contragué lo sant llas del matrimoni en la Iglesia de la Mare de deu de la Mercé de Barcelona nostre bon amich lo jove advocat y director de la «Veu de Catalunya» don Narcís Verdaguer y Callís, ab la distingida senyoreta donya Francisca Bonnemaison.

L' apadrinaren en la boda l' Excm. Sr. don Eussebi Güell y Bacigalupi, y don Joaquim Rivera y Cuadrech, don Joseph Fleras, y don Gayetá Fábregas.

L' Excm. senyor bisbe de Vich Dr. Morgades benehí la unió.

Desitjem als nuvis una interminable lluna de mel seguida de prosperitats de totas menas.

L' últim número del bolletí oficial del cos de Somatents de Catalunya corresponent al corrent mes, publica lo retrato y biografía del célebre guerrillero del any vint don Anton Franch y Estalella, que fou 'l que manant la gent armada de Igualada, Manresa y pobles circunvehins, contribuhi valerosament á derrotar las tropas de Napoleon en la jornada del Bruch.

Segons veyem en lo mateix bolletí continua ab bon éxit la suscripció pera eregir un monument conmemoratiu de la batalla del Bruch del dia 6 de Juny del any 1808.

En lo próxim número donarém compte de la segona conferencia celebrada ahir vespre en lo saló de sessions del Centre Catalá d' aquesta ciutat, per lo Soci don Antoni de P. Capmany referent al acort prés sobre la tributació, per la Assamblea de Reus de la «Unió Catalanista.»

Ha tornat á reapareixer lo Setmenari popular escrit ab llengua catalana «La Barretina» que temps enrera ja 's publicava á Barcelona.

Li desitjem molts anys de vida.

Avuy s' ha d' inaugurar á Berga un monument dedicat á la memoria del filosop Bergadá reverent Anton Comellas y Cluet.

Segons tenim entés s' han fet molts preparatius al objecte que la funció sia solemne, saben ja que 'l senyor bisbe de Vich l' honrará ab sa presencia.

Pera los dias de la festa major segons tenim entés l' Academia de Bellas Arts d' aquesta ciutat te projectat celebrar una exposició.

Los periódichs de Tortosa 's lamentan dels espectacles repugnants é inhumans que tenen lloch cada diumenge en la plassa de Toros d' aquella localitat.

Vist l' extraordinari éxit que obtingué lo diumenge gassat la representació del drama *Barba Roja* original del poeta Frederich Soler (Pitarra) avuy tarde per segona y última vegada 's representará en lo Teatre Cervantes per la mateixa companyía que dirigeix l' aplaudit actor don Enrich Borrás.

Per la nit en lo Teatre dels Camps de Recreo tindrá lloch l' estreno del drama en 3 actes y en vers original de don Ernesto Soler de las Casas, fill del celebrat poeta Frederich Soler, titulat: Hidro-Mel, desempenyat per la mateixa companyía de don Enrich Borrás.

Ha sigut confiat per l' Excm. Ajuntament, á don Salvador Vila y Vilaplana Registrador de la Propietat d' aquet partit, lo penó principal pera la professó que 'n honor á San Feliu Martir 's celebrará lo primer dia de nostra festa major.

Degut á las moltas simpatías de que s' ha fet mereixedor nostre respectable amich no duptém tindrá un bon seguiment.

Lo Gremi de Fabricants d' aquesta ciutat ha confiat al reputat escultor de la mateixa don Jaume Durán la confecció de los imatjes de San Roch y San Sebastiá destinadas al altar que per encárrech del mateix gremi 's construheix en lo taller de la fusteria de don Joseph Manyosa 'l que actualment figura en la Iglesia de San Feliu.

Ab molt gust copiem d'una correspondencia enviada desde Chicago á la «Vanguardia» per lo senyor Puig y Valls delegat nombrar pera la diputació de Barcelona pera esser representats en aquell Certámen los interessos exposats de Catalunya; diu aixís: referintse á la secció Industrial de Tarrasa.

—«En lo centro del pati se aixeca 'l moble de base elíptica, cual sócol imitació de noguera ab motlluras mecánicas sosté l' andamiatje ahont 's' han colocat los teixits de llana de los dinou fabricants agremiats, que constituyeixen una part importantísima de la agrupació industrial de Tarrassa. Rematan 'l moble los 60 mocadors d' igual tamanyo y variats colors que distrehuen los cortes de pantalon, que 'n número creixent y sobreposats, rodejan la instalació y 'l lletrero que, colocat normalment á la superfició curva sobre que tenen asiento los géneros, porta sa insigne d' aquell important centro Industrial.

En lo mateix pati y formant un tablero apaisaijat, construhit segons la base del plano que 'm facilitá 'l gremi de fabricants de Sabadell, está exposat l' hermós mostruari enviat per las vintiuna fábricas de dita ciutat que han tigut lo bon sentit lo bon sentit d' enviar ha aquesta Exposició, sens alardes ni aparatosos mobles, los géneros de llana y panyería que complen teixeat ab lo millor que existeix en aquet Certamen. Quatre mantas posadas en lo centro del bastidor tallan la monotonía dels tableros tant magis-

tralment montats, ab gradacions de color que 'n veigería un pintor de nota, y dos más posats en los extrems que encuadran lo bastidor general plé de llum y de colors sortints de vigorosa entonació. Las instalacions de Sabadell y Tarrasa cridan poderosament l' atenció dels perits en la materia, reporters de periódichs industrials y polítichs, aficionats y traficants en aquests géneros houran ab calurosas manifestancions y 's fan alabansas de la perfecció bellesa y literatura dels productes exposats.

Si haig de creurer lo que aquí se m' ha dit y repetit los generos fins de llana catalans poden trovar en América mercats extensos, havens m presentat alguns comissionats que desitjan circular mostruaris per les principals ciutats d' aquesta república y las de la xelina del Megich, fentme proposicions, baix la base d' un tant per cent de venta y sia altre remuneració que pogués fer creure que 's tratés d' alcanssar per medi de promesas de negoci, pocas vegadas cumplidas, un sou ú remuneració conseguit á expensas dels fabricants de Catalunya.»—

Segons podrán veurer nostres llegidors ha sigut molt ben aceptada en allá apartadas terras la fabricació catalana que un poch ajudada per nostres goberns podría descubrir uns grans mercats.

La *Lliga de Catalunya* ha dirigit á don Alfred Brañas lo segtient telégrama:

«Trasmeti Coruñá que empresonament Junta Defensa provocat indignació aumentan entussiasme simpátias catalans cavers Galicia. Constitució nova Junta Defensa confirma seguretat nostra de que regió gallega sabrá defensar dignitat y drets contra provocadors imposicions absolutisme central. Nova Junta compti adhessió regionalistas catalans y la anterior auxili que sia necessari.=Alsina President Lliga de Catalunya.»

Com ja sabrán nostres llegidors continua cada dia mes ferma la agitació y protesta de la Corunya y de tota Galicia. Ha acabat d' exaltar las ánimas lo fet d' haver sigut tancats á la presó, com si fossin criminals, als individuos de la Junta de Defensa, á que tot lo poble feu una imponent manifestació de simpatía, y protestant del acte endolant los balcons y tancant las botigas.

No cal dir que inmediatament fou constituhida altra Junta de Defensa que avuy ja no funciona per haver sigut posada en llibertat la primitiva.

L' esperit cada dia es mes ferm y 'l coratge y patriotisme no manca pas als bons fills de Galicia. De totas parts ixen protestas regionalistas y periódichs adictes á la noble causa.

Havém rebut també de Santiago un nou setmanari titolat *El Regionalista*, ferm adalit de nostra causa, á qui saludém coralment, aceptant gustosos lo cambi y desitjantli molts anys de vida en be de nostras comuns aspiracions.

Galicia segueix ferma, Navarra 's prepara novament á demostrar son fern propósit de conservar sa autonomía administrativa.

No han de faltarli, donchs, aliadas á Catalunya pera que juntas emprenguin lo camí de la redempció tan suspirada.

Copiem de «El Atlántico» de Santander la justa alabansa que fa l' esmentat periódich de nostre amich lo celebrat novelista don Narcís Oller, ab ocasió de la seva estada en dita població.

«Sabém que 'l Sr. Oller se 'n va agrahit de las atencions que aquí ha trobat, las quals li devia, en veritat, la Montanya, no sols perque sa reputació de gran novelista 'l recomanava á la consideració d' aquesta terra que tan puras glorias xifra en la literatura contemporánea, sino perque no 's podía perdre aquí la ocasió de mostrar á representació tan digna de las floreixents lletras catalanas l' agrahiment que als ilustres escriptors de Catalunya haviam abonat en compte per la noble rebuda que entre ells hi trobá, no fa molt nostre insigne novelista, 'l gran poeta á qui tan altament estima y á qui tan renom deu aquesta *Tierruca*.

Tots hem volgut associarnos al senyor Pereda pera honrar á son hoste y, sino ab los actes, ab la voluntat l' hem honrat tot lo que mereix son geni, que sobre tenir aquí la fama que á tot arreu, hi té també «conscients» admiradors. En nom de tots, creyém poder donar al senyor Oller, ab la efusiva encaixada de despedida, l' encárrech de portar als glorioses escriptors catalans, sos companys, las sínceras protestas de nostre admiració y de nostre simpatía.

Y... sí: repeteixin á Catalunya que aqueix comers de simpatías entre aquella regió y aquest hermós tros d' Espanya es obra del art, de la literatura, dels escriptors que donan honra á sa «patria xica» en tota la patria. Lo senyor Oller porta á Catalunya testimoni d' aixó, semblant al que d' allí 'ns portá 'l senyor Pereda.»

Agrahits debém quedar los catalans á tan claras manifestacions de carinyo y consideració á nostra literatura. Tant de bo la tinguessen á tot arreu d' Espanya, y no solament á nostras lletras, sino també á altras cosas de més valor y que 'ns son igualment propias. Felicitém ara al senyor Oller per excursió tan honrosa pera las lletras catalanas.

ANUNCI OFICIAL

ACADEMIA DE BELLAS ARTS

Se invita á tots los artistas y aficionats pintors y escultors residents en aquesta localitat ó fills d' ella á que concorrin ab sas obras á la Exposició que tindrá lloch en los locals d' aquesta Academia dulos dias de la Festa Major.

Las condicions establertas pera la admissió, venta y demés extréms de las obras que 's remiteixin al certámen se troban de manifest en aquesta Secretaría.

P. A. de la J. D.
Francesch Pulit Tiana.

Litografía é Imprempta de M. Brossa, Las Valls, 23.—Teléfono, 169.—SABADELL.